

PROČE MĀ•ME MĀ•LO DĀŠTĀ•?

NedĀ•le, 15 listopad 2015

Je to rozpor... Naše politické elity by rády, aby nám populace rostla, neb bez toho zhyne prĀ•bĀ•Ā•ný penzijní systém, a souĀ•asnĀ• není schopna zapĀ•tĀ•emýšlet, proĀ• Ā•je naše demografická kĀ•ivka, jaká je. Trend málo dĀ•tí a mít je pozdĀ•, by sám o sobĀ• nebyl problĀ•em, kdyby náš špatĀ• nastavený penzijní systém nebyl závislý na trvalĀ•m rĀ•stu populace.

PrĀ•bĀ•Ā•ný penzijní systém totiĀ• je nĀ•co jako letadlo ve velkĀ•m a je mimo jakoukoli debatu, Ā•e jednoho dne se zhroutí, stejnĀ• jako jakékoli jiné letadlo. Pokud tedy nepĀ•tĀ•jde odpovĀ•dná a odvĀ•ná vláda, která ho zásadnĀ• reformuje. Ale k samotné populaci. Myslet si, Ā•e demografickou kĀ•ivku napravíme dovozem lidí z Afriky, je nejzbĀ•silejší a nejhoupĀ•jší nápad, který má Ā•e politik vyslovit. Sociální systém to nejen nezachrání, ale naopak zpĀ•sobí jeho bliĀ•ší selhání. O ostatních dĀ•sledcích nemluvě. Chceme-li uvaĀ•ovat o zachování rovnomĀ•rnĀ• Ā•i dokonce mírnĀ• stoupající populaĀ•ní kĀ•ivky, musíme uvaĀ•ovat o tom, jak odstranit obavy z rodiĀ•ovství našich vlastních mladých lidí. Rodiny dnes mají málo dĀ•tí a mají je pomĀ•rnĀ• pozdĀ•, má pĀ•tĀ•iny, které lze vystopovat a lze je ovlivnit. Budeme-li opravdu chtít ovlivnit populaĀ•ní kĀ•ivku a tím velikost naší populace, to první, nad Ā•ím by se politik mĀ•l zamyslet, je co zpĀ•sobuje nízkou porodnost a jak by to šlo zmĀ•nit. PĀ•tĀ•in je nĀ•kolik, ale pojĀ•me se podívat na nejvĀ•nĀ•jších: NejhroĀ•enĀ•jší sociální skupinou jsou u nás mladé rodiny s dĀ•tmi. PrĀ•mĀ•rnĀ•mu mladĀ•mu páru, který se rozhodne mít dĀ•tí, hrozí propad k chudobĀ•. ZaloĀ•it rodinu znamená hned dvojitĀ• zásah - jednak pĀ•tĀ•mé náklady na dĀ•tĀ•, které nejsou úplnĀ• malé, a jednak výpadek pĀ•tĀ•ímĀ• zpĀ•sobĀ•ný tím, Ā•e jeden z rodiĀ•Ā• pĀ•tĀ•estane vydĀ•lávat. Sociální o to neĀ•tĀ•eší, jen zmírĀ•ujĀ• následky a ne vĀ•dy bez problĀ•mĀ•. NĀ•kteĀ•tĀ• se pĀ•tĀ•itím pĀ•knĀ• šzahypotekujíš postupnĀ• i zadluĀ•í a ocitají se v obtĀ•nĀ• Ā•tĀ•ešitelných Ā•ivotních situacích. Mladí lidé navíc teprve budují své postavení a nemají z nĀ•j vysoké pĀ•tĀ•jmy. Nedá se Ā•tĀ•ct, Ā•e tohle je vina nĀ•jaké konkrétní vlády, z vlastní zkuše musím konstatovat, Ā•e ono zaloĀ•it rodinu pĀ•tĀ•ed rokem 89 nebylo o nic jásavĀ•jší, v mnoha smĀ•rech - jako tĀ•tĀ•eb moĀ•nosti získání vlastního bydlení - to bylo naprosto bezvĀ•hodné a zoufalé, tedy obtĀ•nĀ•jší, byĀ• z jiných dĀ•vodů. Odbory tolik brĀ•né tarifní tabulky (byĀ• mohou mít jiná pojmenování) a budování striktních vertikálnĀ• strukturovaných hierarchií jsou v tomto ohledu ztĀ•lesnĀ•ným zlem. PĀ•tĀ•trvávají si zpravidla jen ve státním sektoru a velkých korporacích; ale ono to zas není tak málo zamĀ•stnancĀ•, kterých se týkají. Jsou vyloĀ•enĀ• útokem na mladé lidi. Mzda musí vyjadĀ•ovat kvalitu, kvantitu a náročnost a odpovĀ•dnost práce, nikdy by nemĀ•la reflektovat vĀ•k, délku praxe, dosaĀ•ené formální vzdĀ•vání. Rozumnými politickými nástroji (kterými nejsou sociální dávky) je moĀ•né rĀ•znĀ• z tĀ•chto rizik sníĀ•it. Nechci moĀ• zabíhat do podrobností a zkusím jen nĀ•kolik viditelných drobných krokĀ•: JednoduchĀ• vĀ•c je zboĀ•í pro malé dĀ•tí zaĀ•tĀ•it nulové sazby DPH. Je moĀ•né významnĀ• sníĀ•it daĀ•ové zatĀ•ení rodiĀ•Ā• dĀ•tí do urĀ•itého vĀ•ku. Dalším silnĀ• obava ze ztráty osobní svobody. Mnoho vĀ•cí se zkomplikuje, noĀ•ních tahĀ• ubude a tak dĀ•le. Dovolená uĀ• nemá podobu dobrodruĀ•né cesty stopem pĀ•tĀ•es pĀ•tĀ• Evropy. Je to zásah do pĀ•tĀ•irozeného lidského sobectví. Nemyslím to pejorativnĀ•. Zdravé lidské sobectví je oprávnĀ•né a správné. JenĀ•e vĀ•tšinou ten, kdo dĀ•tí má, rychle pĀ•tĀ•jde na to, Ā•e ztráta jednĀ•ch hodnot je vyvĀ•ena ziskem z jiné strany, a Ā•e ten zisk významnĀ• pĀ•tĀ•evyšuje ztráty. Mít má i ze zcela sobeckého pohledu pozitivní náboj. JenĀ•e kdyĀ• se zaĀ•tĀ•te do virtuálního prostoru budovaného médií, nemáte ten pocit. Pojmy jako rodina, tradiĀ•ní rodina, velká rodina... jsou pravidelnĀ• vnĀ•mány spĀ•š jako nĀ•co nedomoderního, zpozdilého, neĀ• jako nĀ•co v Ā•ivotĀ• zásadního. UrĀ•itĀ• mĀ• teĀ• mnoho Ā•tenĀ•tĀ• oznaĀ•í za tradiĀ•ní opravdu nejsem, ale rodina je esenciální hodnota lidské civilizace. Základním stavebním kamenem spoleĀ•nosti je kompletní symetrická rodina: Ā•ena, muĀ• a dĀ•tí. IdeálnĀ• i hezké a blízké vztahy s prarodiĀ•i a dalšími blízkými pĀ•tĀ•íbuznými. Pokud bychom za normu pĀ•tĀ•jali zhroucení rodiny, znamená to, Ā•e pĀ•tĀ•ijĀ•me zhroucení spoleĀ•nosti. V r pĀ•tĀ•ípadech je nejvĀ•nĀ•jším a nejsilnĀ•jším dĀ•vodem pro odkládání poĀ•etĀ• Ā•i pro bezdĀ•tnost, obava ze z moĀ•nosti profesního sebeuplatĀ•ní. CoĀ• má Ā•e souviset s dĀ•vody sociálními, ale vĀ•tšinou staĀ•i sama o sobĀ• se pĀ•tĀ•edevším mladých Ā•en - pokud má dotyĀ•ná nĀ•jaké profesní ambice, má Ā•e být mateĀ•stvĀ• tím, co ji na dl dobu, a v nĀ•kterých oborech definitivnĀ•, vyĀ•tĀ•dí. JenĀ•e nemusí. KlĀ•em k tomu je zmĀ•ná kompletní symetrická rodina Ā•ena a dĀ•tí, pĀ•tĀ•iemĀ• muĀ• s Ā•enou si symetricky dĀ•lí péĀ•i o dĀ•tí a domácnost a vzájemnĀ• se podporují v osobní rĀ•stu. Aby to bylo moĀ•né, je potĀ•eba, aby oba mĀ•li moĀ•nost Ā•ásteĀ•ného úvazku, tam, kde to jde, kombinovanĀ• s home-office, Zpravidla snĀ• se to daĀ•tĀ• tam, kde mají moĀ•nost samostatnĀ• plánovat pracovní dobu a vzájemnĀ• si vycházet vstĀ•ic. A tady politickými opatĀ•enĀ•mi lze udĀ•lat mnoho. Nahnat lidi do zamĀ•stnání s pevnou pracovní dobou a rigidní profesní hierarchií, nejlépe hlĀ•danou jak zamĀ•stnavatelem, tak odbory, patĀ•tĀ• k tomu nejhoršímu, co lze udĀ•lat. StejnĀ• jako likvidace osvĀ• a jejich konverzi na zamĀ•stnance. Chceme-li pokračovat v demografickĀ•m propadu, tohle je spolehlivĀ• cesta. Pokud naopak chceme, aby mladí lidé dĀ•tí mĀ•li, mĀ•li bychom podporovat Ā•ásteĀ•né úvazky a home-office rodiĀ•Ā• malých dĀ•tí, tĀ•tĀ•eba formou niĀ•ších odvodĀ•. ZamĀ•stnat rodiĀ•e s malým dĀ•tem musí být pro zamĀ•stnatele atraktivní. (Nebo aspoĀ• ve spolupráci s odbory nevymýšlet idiotské komplikace. VlastnĀ• by se dalo rovnou napsat

nevytváří žádné administrativní komplikace - do jeho zásahů úřad, to pravidelně zabije.) Podporovat osoby, které z principu snáz mohou koordinovat své pracovní a nepracovní časy, a jsou na samostatné řízení time-managementu zvyklí. Podpora lidí podporovat, znamená třeba nízké odvody, nízké zdanění, prokrtání balastu v legislativě zbytečné a nesmyslné omezení; byť ta jsou pravidelně vysvětlována jako opatření ryze sociální. Neznačují vyčerpání, pérozdělení, sociální dávky ani dotace - ty nepomohou tak efektivně a cíleně. Jenže, která vláda se do takové podpory mladých rodin pustí?

TOMÁŠ HOUK